

Differentiatie toegepast op het leerplan Onthaal & Recreatie voor de 3de graad A-finaliteit.

1. Doelgericht werken

Link met kijkwijzer:

- ✓ Door te verdiepen en te verbreden
- ✓ Door de leeromgeving aan te passen

Werk volgens het **BHV-model** (Basisstof – Herhaling – Verdieping).

Voorbeeld: LPD 13 – Leerlingen ontvangen bezoekers gepast en vriendelijk.

Basisstof	Leerlingen leren standaardbegroetingen in verschillende contexten (formele vs. informele situaties). Ze oefenen met scenario's in duo.
Herhaling	Herhaal met variatie: begroeten van personen met een beperking, buitenlandse bezoekers, kinderen... Met een observatiekaart oefenen ze houding, mimiek, stemgebruik.
Verdieping	Leerlingen ontvangen een VIP-gast. Ze bereiden zelfstandig een script voor, passen het aan aan de setting (bv. museumopening of sportevent) én houden rekening met etiquette, huisstijl en cultuurverschillen

Evaluatie: observatie + zelfreflectie (checklist "ik kan")

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Gastvrij onthaal bij een sport- of cultuuractiviteit

Doel: Leerlingen ontwikkelen vaardigheden rond professioneel en klantgericht onthaal.

BHV-laag	Inhoud en werkvormen
Basisstof	Leerlingen leren via modeling begroetingen aan in standaardomstandigheden (bv. "Goedemorgen, welkom in de sporthal."). Gebruik van rollenspel met script.
Herhaling	Leerlingen herhalen dit in variërende contexten (bv. avondactiviteit, met kinderen, bij regenweer, met een foutieve inschrijving). Ze passen standaardzinnen aan.
Verdieping	Leerlingen ontwerpen een gepersonaliseerd onthaalscript voor een VIP-bezoeker of een activiteit met anderstalige deelnemers. Ze verwerken hierin ook huisstijl en non-verbale communicatie.

Materialen: scenariofiches, video's, observatieformulieren, toegang tot balie/infoloket.

Evaluatie: observatie van toon, houding, taalgebruik (rubriek met niveaus: basis – vlot – professioneel).

2. Leerlingenmerken in beeld brengen

Link met kijkwijzer:

- ✓ Door de leeromgeving aan te passen
- ✓ In feedback en evaluatie

Werk met beginsituatieanalyse, observatie en gerichte feedback.

Voorbeeld: LPD 18 – Leerlingen typeren doelgroepen en stemmen begeleiding daarop af.

Differentiatie:

- **Observatieopdracht:** leerlingen krijgen video's of real-life situaties (schoolfeest, speelpleinwerking...) en analyseren doelgroepen.
- **Instructiegroepen:**
 - *Groep 1 (begeleiding nodig):* krijgt visuele typologie (bv. "de 7 belevingswerelden"), aangevuld met voorbeeldactiviteiten per doelgroep.
 - *Groep 2 (sterker in analyse):* formuleert zelf profielen en koppelt hieraan aangepaste begeleidingstechnieken.
- **Actieve verwerking:** opstellen van doelgroepfiches voor een geplande activiteit met motivatie van keuzes.

Evaluatie: peer-feedback en formatieve beoordeling op doelgroepgerichtheid.

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Doelgroepenanalyse voor een vrijetijdsactiviteit

Startactiviteit:

- Leerlingen bekijken videofragmenten van 4 uiteenlopende doelgroepen (bv. jonge kinderen, senioren, mensen met een beperking, jongeren).
- Ze beantwoorden gerichte observatievragen: Wat hebben ze nodig? Waar houden ze van? Welke risico's zie je?

Differentiatie op basis van observatie:

Nood	Aanpak
Moeite met doelgroepbegrip	Gebruik pictogrammen, persona-fiches en mindmaps. Focus op kenmerken en noden.
Gevorderden	Ontwerpen een nieuwe doelgroepfiche op basis van een gesimuleerd intakegesprek of casus.

Klasactiviteit:

- Groepsopdracht: ontwerp een aangepaste activiteit (bv. sport, spel of workshop) op maat van één doelgroep, met duidelijke verantwoording van de keuzes.

Evaluatie: Beoordeling op mate van doelgroepgerichtheid, haalbaarheid en creativiteit.

Reflectie: "Wat werkte goed voor deze doelgroep, en waarom?"

3. Differentiatie in instructie en werkvormen

Link met kijkwijzer:

- ✓ Door de leeromgeving aan te passen
- ✓ Door te verdiepen en te verbreden

Combineer modeling, begeleid inoefenen en zelfstandige verwerking.

Voorbeeld: LPD 22 – Leerlingen controleren de veilige werking van materiaal en infrastructuur.

EDI-aanpak:

- 1 **Voorkennis activeren**
 - “Wie heeft al eens een kabel, stekker of springkasteel gecontroleerd?”
 - Opdracht: fouten zoeken op foto's van slecht opgebouwde speelruimte.
- 2 **Modeling**
 - Leraar toont visuele inspectie (bv. touwen, bevestigingen, stopcontacten) aan de hand van een checklist.
- 3 **Begeleid inoefenen**
 - In duo's voeren leerlingen een veiligheidsscan uit in een klaslokaal of sportzaal.
- 4 **Zelfstandig werk**
 - Leerlingen controleren recreatiemateriaal voor een activiteit (volgens context: quiz, dans, sport) en vullen een digitaal logboek in.
- 5 **Verlengde instructie**
 - Leerlingen herwerken hun scan na feedback; ze oefenen opnieuw met nieuwe checklist + mondelinge toelichting.

Differentiatie in tempo + ondersteuning via foto's, stappenplannen en QR-codes.

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Veiligheidscontrole bij opbouw van een activiteit

Lesopbouw volgens EDI:

- 1 **Voorkennis activeren:** “Welke risico's zie je op de speelplaats bij opbouw van een springkasteel of geluidsinstallatie?”
- 2 **Instructie:**
 - Leraar toont met checklist de controle van stopcontacten, touwen, looproutes.
 - Visueel voorbeeld op smartboard (foto's met fouten).
- 3 **Begeleid inoefenen:**
 - In duo's voeren leerlingen een controle uit op materiaal in de klas: banken, verlengkabels, tapijten...
 - Ze gebruiken een vereenvoudigde controlelijst.
- 4 **Zelfstandig werk:**
 - Voor een geplande activiteit (bv. workshop of spelnamiddag) controleren ze zelf de veiligheid van alle elementen.
- 5 **Verlengde instructie:**
 - Leerlingen maken een stappenplan met foto's voor het veilig opstellen van een bepaald materiaal (bv. reuzenspelen).

Evaluatie: Correct ingevulde checklist + terugkoppeling in klasgesprek (Wat is fout gelopen? Hoe opgelost?).

4. Tijd en ruimte om te leren

Link met kijkwijzer:

- ✓ Door de leeromgeving aan te passen
- ✓ In feedback en evaluatie

Werk met pre-teaching, verlengde instructie en begeleid oefenen.

Voorbeeld: LPD 24 – Leerlingen voeren basisonderhoud uit van materiaal en infrastructuur.

Aanpak:

- **Pre-teaching**
 - Video's en stappenplannen over correcte opkuis (bv. schoonmaakfiches, kleurcodes onderhoudsdoeken).
- **Verlengde instructie**
 - Leerlingen oefenen onder begeleiding eerst op eigen klasruimte met vaste checklist.
- **Begeleiding in fasen**
 - Eerst vegen en opruimen → dan evaluatie van risico's (bv. gladde vloer, losliggende kabels) → dan herstel of melding.
- **Verdieping**
 - Sterke leerlingen maken een korte instructievideo voor eerstejaars over "veilig opruimen en onderhouden".

Evaluatie: observatie + checklist + fotoverslag voor portfolio.

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Onderhoud en opruim van een sportactiviteit

Pre-teaching:

- Leerlingen krijgen een video over kleurcodes bij poetsmateriaal.
- Kaarten met pictogrammen ("nat reinigen", "desinfecteren", "opbergen op droogrek") worden besproken.

Oefenopdracht in fasen:

1. Opruim van materiaal volgens stappenplan.
2. Reinigen en sorteren (materiaal in juiste bakken).
3. Rapporteren van defecten.

Verlengde instructie:

- Leerlingen herhalen met hulp van een collega (peer tutor), eventueel met extra uitlegfiches of pictogrammenkaarten.

Verdieping:

- Leerlingen maken een 'check-outformulier' voor materiaal dat wordt uitgeleend en teruggebracht.

Evaluatie: observatie + ingevuld verslag + feedback op samenwerking en netheid.

5. Groeperen en samenwerking

Link met kijkwijzer:

- ✓ Door te verdiepen en te verbreden
- ✓ Door de leeromgeving aan te passen

Gebruik **homogene** instructiegroepen en **heterogene** projectgroepen.

Voorbeeld: LPD 25 – Leerlingen voeren activiteiten uit met het team.

Differentiatie:

- **Homogene groepjes voor instructie:**
 - Leerlingen met nood aan structuur oefenen eenvoudige instructies geven bij een spelactiviteit.
 - Ze krijgen een stappenplan: “Wat zeg ik vóór, tijdens en na het spel?”
- **Heterogene groepjes voor uitvoering:**
 - Activiteit: workshop organiseren voor een kleuterklas.
 - Rollen: animator, materiaalverantwoordelijke, tijdsbewaker, sfeerbeheerder.
 - Peercoaching: sterke leerlingen ondersteunen zwakkere in aanspreekstijl of lichaamstaal.

Evaluatie: rolgebonden observatiecriteria + groepsreflectie.

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Samen een bewegingsactiviteit organiseren voor kinderen

Homogene groepjes:

- Leerlingen oefenen rollen apart:
- *Spelleider:* duidelijke uitleg geven.
- *Materiaalbeheerder:* overzicht en voorbereiding.
- *Animator:* motiveren, sfeer creëren.
- Ze oefenen per rol, onder begeleiding.

Heterogene groepjes:

- Gemengde teams organiseren een activiteit.
- Rollen worden verdeeld en per ronde gewisseld.
- Teamreflectie na elke ronde met focus op samenwerking.

Evaluatie: observatiefiches per rol + zelfreflectie + groepsfeedback.

Product: verslag of fotocollage over eigen activiteit, inclusief uitdagingen en oplossingen.

6. Professionele groei van leraren

Link met kijkwijzer:

- ✓ In feedback en evaluatie
- ✓ Door de leeromgeving aan te passen

Werk aan je differentiatievaardigheden via co-teaching, intervisie en reflectie.

Voorbeeld: LPD 6 – Leerlingen handelen volgens de regels en huisstijl van de organisatie.

Aanpak:

- **Co-teaching** met collega Frans of Nederlands:
 - Focus op taalkundige én visuele elementen van huisstijl.
- **Intervisie** met collega Toerisme of OOS:
 - Welke gedragingen (houding, uniform, beleefdheid) dragen bij aan professionele uitstraling?
- **Leerlingreflectie:**
 - Leerlingen filmen zichzelf in onthaalrol → klassikale bespreking met observatielijst: mimiek, stem, houding, taalgebruik.

Product: reflectieverslag + actiepunten.

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Huisstijl toepassen bij onthaalmoment

Aanpak:

- Leerlingen observeren echte onthaalfilmpjes of eigen opnames.
- Co-teaching met leraar Nederlands: taalgebruik en formulering evalueren.
- Gesprek met collega uit stageorganisatie: “Wat verwachten jullie van een onthaalmedewerker?”
- Leerlingen passen eigen gedrag aan: kledij, aanspreekvormen, volgorde in script...

Evaluatie: checklist met criteria op houding, formulering, aanspreking en uniformgebruik.

Reflectie: Voor- en na-foto of video + feedback van medeleerlingen.

7. Schoolbreed en beleidsmatig verankeren

Link met kijkwijzer:

- ✓ Door te verdiepen en te verbreden
- ✓ In feedback en evaluatie

Stimuleer samenwerking en geïntegreerde projecten.

Voorbeeld: LPD 2 – Leerlingen handelen economisch en duurzaam.

Project: Duurzame schooluitstap organiseren

- **Vakoverschrijdend:**
 - *Onthaal & recreatie*: logistieke planning + deelnemers begeleiden.
 - *(ev.) Economie*: budget en duurzaamheid (herbruikbare materialen, transportkeuzes).
 - *MAVO*: ecologische voetafdruk uitstap inschatten.
- **Differentiatie:**
 - Leerlingen kiezen takenpakket: vervoer regelen, communicatie voorbereiden, afbouw begeleiden...
- **Output:**
 - Eindproduct: presentatie in team + persoonlijke reflectie over gemaakte duurzame keuzes.

Evaluatie: groepswork + individuele bijdrage + rubriek op duurzaamheid.

Differentiatievoorbeeld:

Thema: Duurzaam evenement organiseren voor de school

Samenwerking tussen vakken:

- *Onthaal & recreatie*: ontvangst, sfeer en logistiek.
- *(ev.) Economie*: budgetbeheer, promotie, sponsorwerving.
- *MAVO / STEM*: ecologische impact inschatten, bv. via afvalanalyse of verplaatsingen.

Differentiatie:

- Leerlingen kiezen hun rol volgens talenten:
- *Communicator* (presentatie),
- *Organisator* (planningen),
- *Maker* (decoratie, techniek),
- *Rekenaar* (budget, prijzen).

Evaluatie: productevaluatie (evenement zelf) + procesreflectie per teamlid.

Slotactiviteit: reflectiegesprek in team: “Wat was mijn bijdrage? Wat leer ik hieruit voor mijn volgende

8. Evaluatie en feedback

Link met kijkwijzer:

✓ *In feedback en evaluatie*

Evaluatievormen:

- Rubrieken per opdracht (communicatie, klantgerichtheid, duurzaamheid, samenwerking)
- Peer- en zelfevaluatie
- Formatief: feedbackmomenten tijdens ontwerp of voorbereiding
- Summatief: beoordeling van presentaties, simulaties, groepsproject

Feedbackstructuur:

- Feed-up: doel verduidelijken
- Feedback: terugkoppeling op proces
- Feedforward: tips voor verbetering
- Take-up: hoe leerlingen feedback verwerken

Hulpmiddelen:

- Observatierasters, schrijfkaders, checklisten, visuele formats
- Verwerking in evaluatiefiches en portfolio's

Begrippenkader

BHV-model (Basisstof – Herhalingsstof – Verdiepingsstof)

Het BHV-model is een werkwijze waarbij alle leerlingen starten met basisstof.

- Leerlingen die deze basis onvoldoende beheersen, krijgen herhalingsstof: extra instructie of inoefening.
- Wie de basis al goed begrijpt, werkt verder met verdiepingsstof: uitdagender materiaal of complexe toepassingen.

Dit model is gelinkt aan beheersingsleren en houdt alle leerlingen gericht bij het leerproces.

EDI – Expliciete Directe Instructie

EDI is een instructiemodel dat werkt in duidelijke, gestructureerde stappen, met volop aandacht voor differentiatie.

De 7 fasen van een EDI-les zijn:

1. Activeren van voorkennis
2. Lesdoel benoemen
3. Instructie geven
4. Begeleide inoefening
5. Lesafsluiting (check op begrip)
6. Zelfstandige verwerking
7. Verlengde instructie voor wie nog niet mee is

EDI maakt het mogelijk om alle leerlingen actief te betrekken, terwijl je tegelijk extra ondersteuning biedt aan wie dat nodig heeft.